

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENTĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE — SOCIOLOGIE

Director: DEM. I. DOBRESCU

Președintele Uniunii Avocaților din România

COMITETUL DE REDACȚIE:

TR. ALEXANDRESCU
Avocat, Direct. Contenc. B-pei
G-le a Țării RomâneștiALEX. CERBAN
Profesor la Facultatea
de Drept, BucureștiIOSEF G. COHEN
Avocat
membru Cons. legislativGR. CONDURATU
Consilier la Curtea de Apel
BucureștiRENÉ DEMOGUE
Profesor la Facultatea
de Drept din ParisV. DONGOROZ
Dr. în Drept din Buc.
AvocatALFRED JUVARA
Dr. în Drept din Paris
AvocatD. NEGULESCU
Profesor la Facultatea
de Drept, BucureștiI. GR. PERIȚEANU
AvocatC. SIPSOM
Profesor la Facultatea
de Drept, BucureștiC. STOEANOVICI
Dr. în Drept din Paris
AvocatGR. TRANCU-IAȘI
Fost Ministru al Muncii
AvocatP. VASILESCU
Dr. în Drept din Paris
AvocatAL. VELESCU
Dr. în Drept din Buc.
Avocat

Secretar de Redacție: E. C. DECUSARA, Dr. în drept din Paris, Directorul Statisticii Judiciare

Membrii corespondenți pentru Paris: EDOUARD LÉVY și SILVIU KRAINIC, D-ri în Drept, Avocați, Paris

ABONAMENTUL

Un an p. B-ci, Case Com. și Autorit. 800 lei
 « Avocați 500 «
 « Magistrați 400 «
 6 luni prețul de sus pe jumătate

APARE ODATA PE SAPTAMANA

In lunile Iulie și August

apare odată la 2 săptămâni

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția și Administrația

București, Arta, 5 și Rahovei, 5
Lângă Palatul Justiției

TELEFON 13/29

SUMAR

— Discursul rostit de d-l Victor Romniceanu, primul-președinte al Inaltei Curți de Casație, cu ocazia solemnității deschiderii noului an judecătoresc la acea înaltă Curte;

— Timbrul de ajutor se aplică la reg' strele Băncilor populare? de d-l judecător Irajan R. Scriban.

Jurisprudență:

— Curtea de apel Iași s. I: St. Ūrziceanu cu Maria St. Balaban (Dacă se poate ca imobilul adjudecat prin licitație publică, pentru eşire din indiviziune, asupra unui coindivizar, să fie scos în vânzare din nou în contul său, în cazul când nu a depus prețul? Art. 551, 553, 689, 696 pr. civ., art. 786, 787, 1737 și 1741 cod. civil), cu o Notă, de d-l Profesor Alex. Cerban;

— Trib. Dâmbovița s. II: N. Popescu cu I. Nicolescu (Formalitatea comunicării actelor. Condițiunile îndeplinirii ei. Acordare de noi termene. Art. 70 și 72 pr. civilă), cu o Notă de d-l av. Em. Dan;

— Jud. Ocol. rural Bucecea-Bătoșani: Ion Paveliuc cu Vasile Huțanu (Boală numită „chorea”. Frică. Spaimă. Sguduire puternică a sistemului nervos. Emoțiune. Pericol iminent. Faptul de a amenința pe un copil cu tăierea gâtului. Elementul esențial al delictului. Animus aelinquendi. Producerea prin faptul de mai sus al boalei numită „chorea”. Incapacitate de lucru), cu o Notă de d-l Profesor D. Alexandresco.

DISCURSUL

rostit de d-l Prim-președinte Victor Romniceanu, cu ocazia solemnității deschiderii noului an judecătoresc la înalta Curte de Casație.

Domnilor,

În cursul anului trecut a avut loc un eveniment de o mare însemnătate, noua Constituție, care fixează bazele pe cari va fi așezat în viitor Statul nostru. Ea organizează modul cum au să se exercite și să funcționeze cele trei mari puteri ale Statului, prin urmare și puterea judecătorească, care ne interesează în special și mai de aproape.

De aceia voi face o scurtă analiză a dispozițiilor ce ea conține relativ la această putere, mai ales că, cu ocaziunea lucrărilor pregătitoare, cum era logic și firesc, s'a cerut și părerea acestei Curți în privința bazelor constituționale ale organizării judecătorești.

Această Curte a fost de părere ca principiul inamovibilității să fie înscris în Constituție, fiindcă este de esența unei bune organizări judecătorești. În adevăr justiția nu se poate concepe, fără independența judecătorului și inamovibilitatea este singurul mijloc de a-i asigura această independență. Dar inamovibilitatea nefiind nicăeri definită trebuie încă să se precizeze înțelesul și întinderea acestui cuvânt. Să se specifice anume că magistrații inamovibili nu pot fi suspendați, transferați chiar prin înaintare, decât cu consimțământul lor, afară de cazul de judecată disciplinară; că ei nu pierd funcțiunile lor decât prin demisiune, pentru cauză de maladie ori insuficiență constatată în conformitate cu legea, ori în urma unei condamnări pronunțată de un Tribunal disciplinar printr'o hotărâre motivată, altfel prin legea ordinară s'ar putea da inamovibilității un înțeles așa ca ea să nu mai fie o garanție reală pentru judecători. Apoi să se declare care judecători devin inamovibili începând cu membrii Curții de Casație și să se fixeze limita de vârstă, când magistrații urmează să părăsească în mod obligatoriu serviciul, căci scoborând această limită, ușor pot fi înălțurați acei din magistrați, cari nu sunt agreeți sau cari sunt socotiți mai incomozi.

Și fiindcă inamovibilitatea apără pe judecător numai de temerea de a-și pierde postul, el mai trebuie apărat și în contra speranței de înaintare ori de dobândirea unor alte avantaje, speranță care este un inamic tot atât de periculos al independenței

sale. De aceea Curtea a cerut să se ia garanții serioase ca numirile și înaintările în magistratură, să se facă ținându-se seamă numai de merit și vechime iar nu de protecțiuni și influențe lăaturalnice, străine de interesul justiției. Și fiindcă nu se poate tăgădui că sistemul azi practicat, n'a dat cele mai bune rezultate, Curtea a arătat un altul pe care-l crede preferabil, anume listele de prezentări făcute de Tribunale și Curți, după cari liste să se facă recomandările de Consiliul superior al magistraturii, compus însă numai din Președinții Curții de Casație și membrii ei cei mai vechi, căci un asemenea Consiliu ar prezenta destule garanții de imparțialitate și ar evita alegerile, cari orice s'ar zice, ating susceptibilitățile și tulbură armonia care trebuie să existe între membrii acestui înalt corp. Inamovibilitatea și modul de recrutare al magistraților sunt într-o legătură foarte strânsă. Inamovibilitatea fără garanții pentru numiri și înaintări, o cred mai periculoasă decât lipsa oricărei inamovibilități. De aceea modul de numire și înaintare, fiind tot atât de esențial ca și inamovibilitatea, trebuie înscris și el în Constituție, dacă nu în detaliu, — căci într'ânsa figurează numai principii generale, — cel puțin în liniamente generale, cari însă să constituie garanții eficace și sigure.

Aceste păreri însă ale Inaltei Curți n'au fost ținute în seamă, căci în noua Constituție, nu găsim decât scurtele dispozițiuni din art. 104, anume că: „Judecătorii sunt inamovibili, în condițiunile speciale pe cari legea le va fixa“. La prima vedere ar părea că principiul inamovibilității este consacrat, odată ce judecătorii sunt declarați inamovibili; textul însă nu se oprește aci, el adaugă „în condițiunile speciale pe cari legea le va fixa“.

Prin urmare legea ordinară va fixa felul inamovibilității, modul de numire, înaintare și revocare, cari anume judecători se vor bucura de inamovibilitate etc. totul va depinde dar de legea ordinară, întocmai ca și azi, astfel că justiția rămâne lipsită de garanții constituționale. La noi mai ales, unde legile se schimbă cu o ușurință foarte mare, asemenea garanții erau și mai necesare.

Curtea de Casație se bucură de inamovibilitate dela înființarea ei, de peste 60 ani, Curțile și Tribunalele de mai mult de 30 ani, totuși după o trecere de timp atât de lungă, inamovibilitatea judecătorilor n'a fost declarată de ordin constituțional, nici măcar pentru membrii înaltei Curți de Casație.

Să fie oare aceasta rezultatul unei simple omisiuni, ori omisiunea este voită pentru că legiuitorul constituant a socotit că judecătorii din toate gradele ierarhice nu sunt încă destul de pregătiți pentru a le da prin constituție acest înalt prestigiu? Dar Curtea de Casație și Justiție cu importante atribuțiuni ce-i sunt conferite, între altele și acea de

a judeca pe Miniștri și pe alți înalți demnitari, nici nu se poate concepe fără o inamovibilitate de ordin constituțional a membrilor săi. Legile ordinare se fac și se desfac cu o ușurință surprinzătoare, inamovibilitatea de azi, poate mâine să fie suspendată, modificată și chiar desființată, și atunci ce vor deveni și în ce condițiuni se vor exercita înaltele prerogative ce ea are?

Pentru ori cine dorește ca această Curte să fie egida legilor, garanția supremă a drepturilor cetățenilor și a solidității edificiului social, această omisiune nu poate fi decât regretabilă, căci prestigiul și autoritatea ei, se micșorează, dacă inamovibilitatea membrilor cari o compun, poate ori când să fie pusă în discuțiune și situațiunea lor să fie lăsată la discrețiunea puterii executive.

În zadar am căutat motivele acestei omisiuni, căci nici în debaterile parlamentare, nici în lucrările pregătitoare, și mai ales nici în expunerea de motive a raportorului comisiei mixte, Camera deputaților și Senatul constituantei, cu regret trebuie să spun că n'am găsit absolut nici o lămurire

Până acum era discutată chestiunea, dacă tribunalele au dreptul să judece constituționalitatea legilor și să declare inaplicabile pe acelea pe cari le găsesc contrarii constituțiunei.

Inalta Curte și-a exprimat părerea, că noua Constituție să resolve controversa, recunoscând tribunalelor acest drept, pentru că numai așa garanțiile ce ea ne oferă, pot fi reale și eficace, și pot servi de bază organizării noastre sociale. Apoi Constituția în definitiv este și ea tot o lege și precum nu se poate tăgădui tutulor instanțelor judecătorești dreptul de a judeca conflictele dintre două legi ordinare și a decide care din ele trebuie aplicată, același drept trebuie să li se recunoască și când contrarietatea există între Constituție și o lege ordinară.

Legiuitorul constituant n'a primit însă nici unul din cele două sisteme opuse ce sunt în această privință și a adoptat unul intermediar, coprin în art. 103, anume că: „Numai Curtea de Casație în secțiuni unite are dreptul de a judeca constituționalitatea legilor“. Curtea de Casație fiind expresiunea cea mai înaltă a puterii judecătorești, în realitate s'a dat acestei puteri controlul constituționalității legilor, bine înțeles controlul mărginit numai la speța adusă în judecată.

Nu vreau să analizez de ce s'a dat numai Inaltei Curți acest drept și nu tutulor celorlalte instanțe, când ele toate sunt supuse controlului și cenzurei acestei Curți, mai ales acum când dreptul de recurs în casare, prin noua Constituție este declarat de ordin constituțional, oricât de minimă ar fi valoarea litigiului. Asemenea discuțiune ar fi lipsită de orice interes practic, odată ce acest sistem este admis și prin urmare astfel trebuie aplicat.

În aplicațiune însă, dispozițiunile art. 103 vor

da loc la mari dificultăți din cauză că ele sunt foarte laconice. În adevăr legiuitorul nu arată procedura de urmat ca chestiunea constituționalității să poată fi adusă înaintea Curții de Casație. Față cu aceste dispozițiuni din Constituție, ce vor face instanțele de fond înaintea cărora se va propune ca mijloc de apărare neconstituționalitatea legii? Ele nefiind competente, vor trimite afacerea instanței competente adică Curții de Casație și până se va pronunța Casația, vor suspenda judecarea cauzei? Ori din contra, acestei instanțe sunt datoare să considere legea ca fiind constituțională, să o aplice așa cum este, rămânând ca după ce se va pronunța hotărârea definitivă, această hotărâre să poată fi atacată în Casație pe motiv de neconstituționalitate? Chestiunea poate fi discutată. Credem că calea din urmă trebuie preferată, căci odată ce numai Inalta Curte, are dreptul să declare o lege neconstituțională, până atunci legea este obligatorie și prin urmare instanțele de fond sunt datoare să o aplice. Afară de aceasta, dacă chestiunea constituționalității ar avea ca consecință suspendarea judecății, ea ar deveni pentru impricinați un mijloc ușor ca să temporizeze rezolvarea proceselor. În fine inconvenientele vor fi mai mici, urmând această procedură, căci legile neconstituționale, fiind excepțional de rare, cum ne arată practica de toate zilele, Inalta Curte tot atât de rar va avea ocaziunea să caseze hotărârile judecătorești pentru acest motiv.

Altă inovațiune este dispozițiunea din al. ultim al art. 103, prin care dreptul de recurs în Casare este declarat de ordin constituțional. Acest drept de acum derivând din Constituție, nu mai poate fi ridicat prin legi ordinare.

Ce se face însă cu diferitele legi anterioare, cari dispun că hotărârile definitive se dau fără recurs în Casație? Desigur acele dispozițiuni, fiind contrarii art. 103 ult. al. din constituțiune, nu se mai pot aplica în viitor. Art. 137 al. ult. este formal, el prescrie că „din ziua promulgării constituțiunii sunt desființate acele dispozițiuni din legi, decrete, regulamente și orice alte acte, contrarii celor înscrise în prezenta constituțiune”. Părțile din proces se vor putea dar folosi de calea recursului, pe care le o dă constituțiunea, și până la regularea exercițiului acestui drept prin legi speciale, el se va exercita cu formele și în termenile prescrise în legea organică a acestei Inalte Curți.

Credem însă că hotărârile deja pronunțate în momentul promulgării noii constituții și care dobândise autoritatea lucrului judecat conform acestor legi, trebuie respectate și ele nu mai pot fi atacate pe calea recursului în Casație; căci dacă legiuitorul constituant, ar fi voit aceasta, era dator să o spună formal, altfel nu i se poate presupune intențiunea de a aduce o atingere marelui principiu

al autorității lucrului judecat, pe care se reazimă ordinea și conservatiunea societății.

Procesele trebuie să aibă un sfârșit, căci dacă ele s'ar putea redeschide, neînțelegerile s'ar perpetua și lumea n'ar fi decât un imens proces, cum se exprimă un distins jurisconsult.

Dispoziția din art. 103, de care ne ocupăm dă loc a o altă chestiune delicată. Prin legea judecătorilor de ocoale, precum se arată în expunerea ei de motive, s'a suprimat recursul în casație la Inalta Curte, contra cărților de judecată pronunțate în ultima instanță de judecătorii de ocoale și fiindcă legiuitorul a crezut că nu este bine ca aceste cărți să rămână nesupuse nici unui control din partea altei autorități judecătorești, — mai ales că competența acestor judecătorii s'a ridicat la 300 lei, — deaceia a deschis în contra lor înaintea Tribunalului de județe, o cale extraordinară, căreia i-a dat denumirea generică de recurs, dar care, spune tot expunerea de motive, nu trebuie să se confunde cu recursul la Inalta Curte, căci se va deosebi de el și prin împrejurările în cari se dă și prin misiunea Tribunalului căruia se îndreptează. Chestiunea ce se pune este: în urma dispozițiunii de mai sus din noua Constituție, cărțile de judecată, fie civile sau comerciale, fie penale, pronunțate de judecătorii de ocoale în ultima instanță, pe ce cale vor putea fi atacate? pe calea recursului la Tribunalul respectiv conform art. 106 din legea jud. de ocoale sau prin recurs la Inalta Curte, care recurs deși s'a suprimat prin legea jud. de ocoale, este însă declarat de ordin constituțional prin noua Constituție?

Credem că calea de atac în contra unor asemenea cărți de judecată este deocamdată, ca și până acum, tot recursul la Tribunalele de județe. În adevăr art. 137 alin. 1 și 2 din Constituție se exprimă astfel: „Se vor revizui toți codicii și legile existente în diferitele părți ale Statului român spre a se pune în armonie cu Constituția de față și asigura unitatea legislativă. Până atunci ele rămân în vigoare”. Legea judecătorilor de ocoale care a suprimat recursul la Inalta Curte, înlocuindu-l cu un altfel de recurs, și noua Constituție care declară acest recurs de ordin constituțional, nefiind în armonie, legea judecătorilor urmează să fie revizuită și până la această revizuire rămân în vigoare dispozițiunile art. 106 din legea judecătorilor de ocoale.

Legea însă care va revizui legea jud. de ocoale va trebui să deschidă calea recursului la Inalta Curte contra acestor cărți, iar nu la tribunalele de județe, pentru că conform noii Constituțiuni dreptul de recurs în casare fiind de ordin constituțional, prin cuvintele „dreptul de recurs în casare”, legiuitorul constituant n'a putut înțelege decât recursul la Inalta Curte, odată ce prin art. 102 nu recunoaște decât o singură Curte de Casație pentru întregul Stat român.

Dificultățile ce va cauza această dispozițiune din Constituțiune sunt foarte mari, căci darea dreptului de recurs în Casație în toate afacerile, oricât de mică ar fi valoarea litigiului, va avea ca consecință grămădirea la Inalta Curte, care deja este supra încărcată, a unui imens număr de dosare care va fi o piedică permanentă pentru bunul mers al justiției, fără un interes apreciabil pentru impričinați, căci din cauza micului interes ce este angajat în asemenea cauze, ei nu vor putea să stăruiască pentru judecarea lor, ori vor fi siliți să facă cheltuieli în disproporție cu acest interes, așa că această cale de atac, care în intențiunea legiuitorului constituant, trebuie să fie cel mai înalt control, în realitate nu va fi de mare utilitate.

Experiența în această privință s'a făcut deja. Prin legea din 1905 s'au luat recursurile dela tribunalele de județe și s'au dat Inaltei Curți de Casație. Resultatul a fost că inconvenientele de mai sus, n'au întârziat a se produce, ceea ce a determinat pe legiuitorul din 1907 să suprimă dreptul de recurs la casație pentru asemenea neînsemnate afaceri. De aceia credem că dispozițiunea din noua Constituțiune, de care ne ocupăm, nu este o inovațiune fericită, ea nu are decât meritul originalității, căci în alte țări cu o civilizațiune mai înaintată și cu o organizare a justiției cel puțin tot așa de bună ca la noi, nu o găsim, ea va avea ca consecință să complice mersul justiției, fără vreun folos apreciabil pentru justițiabili, cum am arătat deja.

Noua Constituțiune prin art. 107 dă contenciosul administrativ în competența puterii judecătorești, dar a modificat starea de lucruri de azi, în acest sens că, pe când până acum Curtea de Casație singură era competente conform art. 5 paragraf 111 lit. f din legea pentru înființarea ei, să judece procesele privitoare la conflictele dintre particulari și puterea publică și să declare dacă actul administrativ atacat este ori nu făcut cu călcarea legii, cum și dacă violează sau nu un drept al recurentului, asemenea acțiuni, după noua Constituțiune nu vor mai veni direct înaintea acestei Inalte Curți ei se vor adresa, ca ori care alte acțiuni, instanțelor judecătorești ordinare conform dreptului comun. Afară de această deosebire mai este și aceea că astăzi Curtea nu anulează actul administrativ de autoritate, ea arată numai că este ilegal față de recurent și invită autoritatea să îl desființeze sau să îl modifice, pe când după noua Constituțiune organele puterii judiciare dacă judecă că actul este ilegal, pot chiar să îl anuleze.

Motivele care au determinat pe legiuitorul din 1912 să dea numai Curții de Casație competența de a judeca aceste conflicte, sunt cunoscute. Cel mai important este că judecarea unor asemenea conflicte prin natura lor cere o mare celeritate,

atât pentru garantarea intereselor particularului cât și pentru prestigiul autorității administrative. Actul administrativ poate fi suspendat în executarea lui, și dacă această suspendare ar dura multă vreme, mersul administrației în loc să fie prompt, ar fi împiedicat și stăngenit.

Această celeritate însă, nu se poate obține cu trei instanțe de judecată și încă cu opoziție la fiecare din ele. Apoi dacă tribunalele ordinare ar putea să cenzureze actele autorităților administrative superioare, s'ar diminua întrucâtva prestigiul acestor autorități. În fine, ca să nu cităm decât pe cele mai importante, dacă aprecierea faptelor se lasă exclusiv numai instanțelor de fond și se restrânge rolul acestei Curți numai la chestiunile de drept, la exactă interpretare a legilor, se micșorează garanția ce aveau până acum justițiabilii în această supremă instanță, care în această materie astăzi, este și instanță de fond, deoarece are dreptul să cenzureze și greșita apreciere a faptelor.

Acestea fiind motivele cari au făcut pe legiuitor să dea numai Inaltei Curți judecarea proceselor privitoare la contenciosul administrativ, ne întrebăm acum: ce a determinat pe legiuitorul constituant ca în locul unei căi puțin costisitoare, simplă, expeditivă și cu garanțiile cele mai mari posibile atât pentru particulari cât și pentru administrație, să prefere calea lungă și plină de obstacole a dreptului comun? La organizarea contenciosului administrativ în sistemul actual, s'a ținut seamă de părerile celor mai distinși jurisconșulți cari s'au ocupat la noi cu problemele de drept public. Acest sistem practicat de atâția ani, prinsese rădăcini, particularii vedeau într'insul o garanție supremă în contra arbitrarului administrativ, nici o plângere, nici o nemulțumire din nici o parte. Cu toate astea a fost abandonat, ca să fie înlocuit cu altul, foarte puțin simpatice opiniei publice și interesului general. Motivele arătate de raportorul comisiunei mixte, nu par deloc concludente. Că astăzi Casația judecă de a dreptul, adică că nu se observă principiul celor două grade de jurisdicțiune, este foarte adevărat. Acest principiu însă nu este ceva sacrosant și intangibil, ca să fie aplicat ori când și ori unde. În numeroasele conflicte de interese, dintre particulari, legea a voit ca erorile ce se comit, să poată fi reparate de o a doua instanță superioară, în acest scop a admis cele două grade de jurisdicțiune.

În materie de contencios însă, conflictele de altfel mai rari, prezintă un caracter deosebit, ele au loc între cetățeni și puterea executivă, care în loc să se conforme legii, din contra abuzează de ea și o violează, lupta se dă între cetățean și una din puterile statului, prin urmare este ceva excepțional și aceasta explică îndeajuns înființarea jurisdicțiunii speciale a Inaltei Curți, ca cu autoritatea ei să intervină și să înfrâneze cât mai repede arbitrarul administrativ. În definitiv, chestiunea le-

galității actului, tot la Casație se va rezolva și în sistemul dreptului comun, și prin urmare ocolul pe la cele alte două instanțe nu va face decât să lungească procesul, fără nici un folos pentru împricinăți.

Dacă în locul celor două grade de jurisdicțiune se pune la dispozițiunea celui vătămat o singură instanță, care însă prin compunerea, prin autoritatea și imparțialitatea ei, îi oferă maximum de garanție, nu vedem cine ar mai avea interes să se plângă că nu i s'a dat pe lângă Casație și alte două instanțe.

În expunerea de motive a raportorului comisiunii, mai găsim că noua situațiune politică a Statului român, cere înlocuirea contenciosului administrativ cu cel de drept comun, căci cetățeanul dela marginile României Mari ar fi nevoit să vină tocmai la București, ca să ceară și să obțină satisfacțiunea în contra ilegalității a cărei victimă a fost.

Dar dacă în adevăr voim să ținem seama de interesul cetățeanului României Mari, tocmai acest interes cere menținerea sistemului de astăzi și se opune celui de drept comun, căci astăzi acest cetățean trebuie să vină la București dar numai la București, pe când sistemul admis de noua Constituție, el va trebui mai întâi să meargă la Tribunalul și Curtea respectivă și în urmă tot va veni în Capitală în recurs, adică va face un drum mai lung, nu vedem dar cum se poate susține că sistemul dreptului comun este mai avantajos.

Dacă luăm ca exemplu un particular căruia se refuză arbitrar autorizarea de a construi, ori un funcționar depărtat în mod ilegal din serviciu, ei nu vor putea obține repararea vătămării ce li s'a adus, decât susținând în toate instanțele un proces lung și cu grele cheltuieli; vor trebui să aștepte ani de zile, căci dacă afacerile declarate urgente prin legile speciale, cari prevăd termene scurte și procedura sumară, grație abilității unor împricinăți și cu regret trebuie s'o spun și indiferenții unora din judecători, ajung să se lungească peste măsură cu anii chiar, ușor ne putem închipui cu ce greutate și cu ce sacrificii, acești particulari demni de tot interesul, vor putea obține satisfacția în contra abuzului autorității, ale cărui victime sunt. În așa condițiuni cel lovit, de cele mai multe ori cu mijloace modeste, ba chiar lipsit cu totul de mijloace, va trebui să se resemneze, căci recursul la instanțele ordinare va fi inaccesibil pentru ei și va deveni o garanție cu totul ilusorie.

La noi mai ales unde tendința puterii executive de a atrofia celelalte puteri, este mai accentuată, unde luptele între partidele politice sunt atât de violente, resentimentele și pasiunile ce se deslănțesc atât de vii, abuzul și arbitrarul administrativ se pot ivi mai cu înlesnire, prin urmare și garanțiile în contra unor asemenea abuzuri ar fi trebuit să fie mai prompte, mai eficace și mai mari.

Din norocire sistemul admis de noua Constituție,

atât de puțin proteguitor pentru drepturile particularilor, n'a intrat încă în vigoare, căci conf. art. 135 până la promulgarea legii speciale bazată pe principiile din prezenta Constituțiune, legile relative la organizarea și judecarea contenciosului administrativ, rămân în vigoare. Numai legea ce se va face în viitor, va putea schimba starea de azi, viitor care dorim să fie cât de depărtat, ba chiar ar fi preferabil ca acea lege să nu se mai facă de loc.

Încă o omisiune în noua Constituțiune, este cea relativă la dreptul așa numit de necesitate. Înalta Curte a fost de părere să se înscrie în Constituție acest drept, adică dreptul Regelui de a lua prin decrete-legi măsurile necesare pentru ocrotirea intereselor Statului, în cazul când prin întârziere aceste interese ar putea să fie periclitate, aceasta însă numai în timp de război ori când din împrejurări extraordinare este cu neputință ca puterea legiuitoare să se exercite prin cele trei ramuri cari o compun. Totdeodată să se reguleze exercițiul acestui drept luându-se toate garanțiile ca în mod pieziș, să nu se înlăture Constituția. Asemenea garanții după părerea Curții ar fi, ca îndată ce corpurile legiuitoare se pot întruni, decretele-legi să fie supuse spre ratificare, sub sancțiunea că dacă într'un termen oarecare dela convocarea acestor corpuri, nu vor fi ratificate, să fie considerate ca nule și neexistente.

Chestiunea era de actualitate, ea prezintă un mare interes, legiitorul constituant trebuia să o rezolve, căci acum cu toții ne găsim într'o situațiune înextricabilă. În adevăr deși au trecut mai mulți ani dela întrunirea parlamentului, ba chiar după ce s'au perindat mai multe parlamente, cu toate acestea numeroase decrete-legi ce s'au dat în timpul ocupațiunii și chiar după ocupațiune, toate sub rezerva ratificării ulterioare a corpurilor legiuitoare, nici până azi n'au fost ratificate.

Este adevărat că această Înaltă Curte a recunoscut dreptul de necesitate și prin urmare valoarea decretelor-legi, ceea ce a provocat vii discuțiuni și critici severe, — în intențiunea ei n'a fost însă ca ratificarea acestor decrete să fie prelungită la infinit, căci această ar fi tot una cu înlăturarea Constituțiunii. Omisiunea legiitorului constituant este cu atât mai regretabilă, cu cât chestiunea i-a fost semnalată și mai ales pentru că creiază justiției o situațiune din cele mai dificile când va fi chemată să se pronunțe asupra valorii acelor din decrete-legi cari nici până azi nu sunt ratificate de corpurile legiuitoare.

Acestea sunt scurtele observațiuni ce am avut de făcut în privința dispozițiilor din noua Constituție relative la puterea judecătorească.

Afacerile judecate în cursul anului închiat n'au adus înaintea Înaltei Curți nici o chestiune de importanță să fie relevantă, pentru a provoca o modificare în legislațiunea actuală, mai ales azi când

se așteaptă cu o legitimă impacientă, nu modificări izolate, ci unificarea întregii legislațiuni, unificare a cărei lipsă în primul loc este mai mult simțită de această Curte, căci din cauza misiunii ce are de împlinit, ea se găsește în necesitatea de a veghea la uniforma interpretare și aplicare a prea numeroase legi, atât cele din vechiul regat cât și cele în vigoare în teritoriile alipite. Ne dăm bine seama de greutățile lucrărilor de unificare, căci mai întâi nu este ușor să stabilești unitatea și armonia între mai multe drepturi, cari diferă între ele, ceea ce nu se poate realiza decât cu sacrificii de o parte și de alta, apoi pe lângă aceasta cu ocazia unificării, trebuie să se aibă în vedere și evoluțiunea dreptului, căci dreptul fiind un element al vieții popoarelor, se schimbă și el cu viața: — nu ne putem opri însă a constata că aceste lucrări sunt în întârziere, mai ales cele privitoare la codicile civil, care este baza științei dreptului și a ori cărei legislațiuni și cari abia se găsesc la un mic început ori chiar n'au început de loc.

Încă un cuvânt asupra obsedantei chestiuni a închirierilor, cari au ajuns să înăbușească justiția, din cauza numărului excesiv de procese cu cari sunt încărcate toate instanțele judecătorești și mai mult ca toate, această Înaltă Curte. Din această cauză procesele de această natură nu pot fi judecate decât cu termene lungi și cu mari întârzieri, ceea ce aduce o gravă atingere dreptului justițiabililor, și nu cadrează nici cu scopul legii nici cu buna administrațiune a justiției. O reformă în această privință a devenit absolut necesară. Poate ar fi o soluțiune, să se formeze secțiuni ori complete speciale din cele actuale, cari să se ocupe numai cu rezolvarea chestiunilor de asemenea natură.

Înainte de a termina d-lor, am datoria să depun un adânc regret și o duioasă amintire pe memoria distinsului coleg pe care moartea l'a smuls dintre noi. Pierderea încercată de Înaltă Curte este nemărginită, căci Nicolae Procopescu, poseda toate virtuțile cari i-au asigurat stima și iubirea noastră. El a terminat o lungă și frumoasă carieră, care a fost împărțită între barou și magistratură, și pe care a îndeplinit-o cu multă distincțiune. Desele și dureroasele lovituri cari s'au abătut fără îndurare asupra lui, i-au slăbit sănătatea și l'au făcut să se scoboare în mormânt înainte de vreme. Instruit fără pedantism, sever pentru el și indulgent pentru alții, model de bunătate și urbanitate, Procopescu a păstrat până la finele lungii sale cariere, această seninătate a unui suflet sincer și curat, care se împacă și cu el însuși și cu ceilalți.

Termin cu convingerea, iubiți colegi, că anul judecătoresc pe care l' deschidem azi, va vedea reîn-sufleându-se zelul și activitatea d-voastră ca să putem face față numeroaselor și dificililor lucrări cari ne așteaptă.

Timbrul de ajutor se aplică pe registrele Băncilor populare?

Războiul European a creat la popoarele beligerante stări dureroase, răni sociale adânci, care reclamă atenția tuturor pentru a se veni în ajutorul acelor care sufăr.

De aici, necesitatea d'a se implânta, pe câmpul arid unde nu crește altruismul, ideia de solidaritate socială care îndrumază pașii individului pe calea supremei morallăți!

Iată că au rămas văduve de război care plâng pe acel care era sprijinul familiei, de haina cărora se țin copii mici, orfani de război, cerând o bucată de pâine, pe care, de multe ori, o caută prin gunoaiile străzilor!

Suntem singura țară din Europa, unde invalizii eroi cerșesc hrană de a lungul trotuarelor.

Decretul lege 2538 din 1920 crează timbrul de asistență socială, iar regulamentul care explică art. 339 din acest decret-lege, publicat în Monitorul Oficial din 11/12 1920, lămurește unde se aplică aceste timbre.

Întrebarea e dacă timbrul de ajutor se aplică pe filele registrelor Băncilor populare.

Regulamentul sus amintit la par. B. 2, arată că, sunt supuse la taxa timbrului de asistență socială, fiecare filă din registrele comercianților, societăților „cooperativelor”, societăților de ajutor reciproc și băncilor...

Cooperativele!

Care? Regulamentul nu distinge dacă cele dela orașe or dela sate.

Ubi lex non distinguit...

Art. 1 din l. băncilor populare numește „cooperative” băncile populare sătești, create pentru dezvoltarea creditului și ajutorul țăranilor.

Prin urmare e bine lămurit că, prin „cooperative”, de sub lit. B. 2, se înțelege și băncile populare dela sate.

Confuzia vine de acolo că lit. B. 2, e așezată sub titlul... pe lângă timbrele fiscale ale Ministerului de Finanțe, se mai aplică următoarele timbre de ajutor..., deci, acolo unde nu se cer timbre fiscale, nu se cere nici timbrul de ajutor, iar băncile populare fiind scutite de timbru fiscal, evident că sunt scutite și de timbrul asistenței sociale.

Așa să fie oare?

Chestiunea a venit în fața instanțelor judecătorești și am văzut o sentință dată la 30 Mai 1922 de trib. lalomița, publicată în Curierul Cooperației Sătești No. 3—4 din 1923, care scutește băncile populare de plata timbrului de ajutor. Ce triumf pe Casa Centrală a Cooperației (!!?)

Dacă regulamentul zice că, pe lângă timbrele fiscale se vor mai plăti și taxele timbrului de ajutor, asta nu înseamnă deloc că timbrul asistenței sociale nul va plăti organele scutite de timbrele fiscale, căci nu cred că legiuitorul să fi voit a scuti de obligația ajutorului tocmai pe acei scutiți de timbru. Din contră, iar dacă ar fi voit să-i scutească, nu era greu s'o spue categoric.

Azi, băncile populare fac afaceri de milioane și nu e patriotică efortarea unora de a căuta pe toate căile scutirea, e mai moral cred ca să plătești un timbru infim destinat să aline marea suferință a orfanilor de război.

În cuvântul „cooperativele” sunt cuprinse toate, fie dela oraș, fie dela sate.

Scutirile trebuie să fie categorice, nu deduse pe cale de interpretare.

E așa de înfiorătoare starea orfanilor care au devenit copii tuturor, alăteia stau sălbătăciți sub amenințarea grozavă a zilei de mâine, că băncile populare n'ar mai trebui să caute o astfel de scutire, care este o abatere dela calea spre morală.

Legal este deci ca băncile populare să plătească 25 bani pentru fiecare filă din registrele ce sunt obligate a ține conform codului de comerț, așa cum cere lit. B. 2, din regulament.

Legiutorul a înțeles că, după cum toată lumea datorește tributul sângelui patriei în pericol, tot așa or-ce om e obligat de legile supreme ale moralei, să-și dea fără murmur obolul fiilor acelor care dorm pe întinsul fronturilor, unde s'a cimentat gloria neperitoare a neamului!

TRAIAN ROMULUS SCRIBAN

Judecătorul Ocolului Herța-Dorohoi

CURTEA DE APEL IAȘI SECȚIA I-a

Audiența dela 8 Decembrie 1922

Președinția d-lui D. VOLANSCHI, Prim-Președinte

St. Urziceanu cu Maria St. Baban

Deciziunea civilă No 181

Adjudecare. — Eșire din indiviziune. — Imobil. — Licitatie. — Adjudecare definitivă asupra unuia din coproprietarii imobilului. — Nedepunerea prețului. — Dacă se poate scoate imobilul din nou în vânzare în comptul adjudecatarului? — Art. 551, 553, 689 și 690 pr. civ., art. 786, 787, 1737 și 1741 c. civ.

După art. 696 pr. civ., vânzările imobilelor pentru eșire din indiviziune se fac potrivit regulilor pentru vânzarea bunurilor imobile ale minorilor; art. 689 declară comune acestor vânzări între altele art. 551 și 553 care dispun că adjudecatarul este obligat a depune prețul în termenul fixat de lege sub pedeapsa rezoluțiunii vânzării și scoaterii din nou a imobilului în vânzare în comptul adjudecatarului.

Aceste dispozițiuni se aplică și în cazul când adjudecatarul ar fi un coerede, căci legea nu face nici o distincțiune.

Principiul înscris în art. 786 c. civ. că partajul este declarativ de proprietate, nu se aplică în speșă, căci el vizează situația moștenitorilor față cu terți, iar nu în raporturile dintre ei.

Doctrina recunoaște că nimic n'ar împiedeca pe co-moștenitor ca să stipuleze printr'un pact comisoriu expres rezoluția împărțelii sau a licitației, în cazul când unul din ei nu și-ar îndeplini obligațiunile sale.

Prin urmare, cece ar putea face părțile, pentru motive de echitate și de ordin practic, o face legiutorul în art. 689 și 696 pr. civ.

Curtea:

Având în vedere apelul făcut de St. Urziceanu în contra sentinței No. 114 din 6 Iunie 1922 a tribunalului Iași s. III, prin care s'a adjudecat definitiv imobilul din Iași str. Florilor No. 28, asupra D-nei Maria Gr. Baban, cu preț de 40500 lei care a subscris de prețul adjudecării, punându-se în vedere în ce privește depunerea prețului de a se conforma disp. art. 551 pr. civ.;

Având în vedere că din actele dela dosar și concluziunile apelantului se constată în fapt următoarele:

Pentru eșire din indiviziune se vinde prin licitație

publică imobilul din Iași str. Florilor No. 28 și se adjudecă în mod definitiv asupra lui St. Urziceanu, unul din coproprietari, cu preț de 38000 lei, prin sentința Trib. Iași s. III cu No. 245 din 15 Decembrie 1921;

Adjudecatarul nepunând prețul, imobilul este scos în revindere în compt și prin sentința Trib. Iași No. 114 din 6 Iunie 1922 se adjudecă definitiv asupra Mariei Gr. Baban, cu preț de 40500 lei. Aceasta depune prețul și la 24 Iunie 1922 i se eliberează ordonanța de adjudecare No. 2706. La 7 Iulie 1922 St. Urziceanu primul adjudecatar face apel în contra sentinței Trib. Iași No. 114, prin care s'a admis revinderea în compt și s'a adjudecat imobilul din str. Florilor No. 28 asupra Mariei Gr. Baban, susținând că revinderea în compt nu putea să aibă loc, de oarece imobilul se adjudecase definitiv asupra sa, care e unul din coproprietarii acelui imobil, și deci licitațiunea în acest caz are efectele unei împărțeli și, ca atare, dânsul nu e supus la obligațiunea depunerii prețului în termen și nici la rezoluțiunea vânzării prin revindere în compt;

Considerând că chestiunea ce urmează a se rezolva este, dacă în vânzările pentru eșire din indiviziune este loc la revindere în compt, când adjudecatarul care nu a depus prețul este unul din comoștenitori sau coproprietar al imobilului vândut prin licitație;

Având în vedere că legea de procedură civilă prin art. 696 arată că vânzarea imobilelor pentru eșire din indiviziune se va face conform regulilor prevăzute pentru vânzarea bunurilor imobile ale minorilor, iar prin art. 689 din secțiunea V, care prevede regulile de urmat la vânzarea imobilelor aparținând minorilor, sunt declarate comune acestei secțiuni între altele și art. 551 și 553 pr. civ. care prevăd, că adjudecatarul este obligat de a depune prețul într'un anumit termen, sub pedeapsa rezoluțiunii vânzării și scoaterii în revindere în comptul adjudecatarului;

Considerând că din combinarea art. 696 și 689 pr. civ. rezultă că dispozițiunile art. 551 și 553 pr. civ. își au aplicarea în vânzările pentru eșire din indiviziune chiar și atunci când adjudecatarul este un coerede, căci legea nu face nici o distincțiune;

Argumentul că legea se ocupă de cazurile obișnuite, când adjudecatarul este un străin, nu are tărie, căci dat fiind tendința de a se păstra bunurile imobiliare în familie, la licitațiile pentru eșire din indiviziune în generalitatea cazurilor, adjudecatarul este un coerede, și legiutorul dacă ar fi voit ca în acest caz să se procedă altfel, desigur că ar fi prevăzut o într'un text expres din lege, ceea ce n'a făcut-o;

Considerând că deși conform principiului pus în art. 786 c. civ., partajul este declarativ de proprietate și legea asimilează licitația cu împărțea când adjudecatarul este un comoștenitor, totuși principiul pus în acest articol nu este decât o ficțiune, a cărei origine din vechiul drept francez ne arată că a fost creată pentru a apăra pe comoștenitorul dobânditor al imobilului de drepturile fiseului și în același timp pentru a consolida proprietatea bunului care iese din indiviziune pentru a intra în lotul unuia din moștenitori, anihilând drepturile reale constituite în timpul indiviziunii de ceilalți moștenitori, evitând acțiunile recursorii între moștenitori. Acestea fiind rațiunile pentru care s'a creiat această ficțiune, principiul pus în art. 786 cod civ. reglementează situațiunea moștenitorului față cu cei de al treilea, între moștenitori realitatea este cu totul alta, și aceasta este atât de adevărat încât cu tot principiul pus în art. 786 c. civ. legea civilă prin art. 787 stabilește obligațiunea de garanție în sarcina coerezilor; deasemenea art. 1737 și art. 1741 c. civ., crează un drept de pri-

vilegiu în favoarea coerezilor, toate acestea ar fi de înțeles dacă în realitate partajul în raporturile dintre moștenitori nu ar prezenta caracterul unui act translativ și sinalagmatic. Cu toate însă că aceasta este realitatea, legea nu consideră împărțeala ca un contract sinalagmatic. Moștenitorii nu sunt presupuși că dețin drepturile lor unii dela alții, ci dela lege, condiția rezolutorie tacită nu poate deci să aibă loc. Cu toate acestea, realitatea lucrurilor e atât de puternică încât întreaga doctrină recunoaște că nimic nu ar împiedica pe părți de a stipula printr'un pact comisor expres rezoluția împărțelei sau a licitației în cazul când una din părți nu și-ar îndeplini obligațiunile sale;

Considerând că ceia ce ar putea face părțile, pentru motive de echitate și de ordin practic, o face legiuitorul procedurii civile, când prin art. 689, și 696 pr. civ. declară comune și secțiunea VI-a articolele 553—554 care organizează vânzarea în compt, introduce astfel condiția rezolutorie expresă în materie de licitațiuni pentru eșire din indiviziune, fără a face nici o distincțiune;

De altfel art. 698 pr. civ. din aceeași secțiune a VI admite dreptul de supralicitare fără nici o distincțiune, dacă adjudecatarul este străin sau un comostenitor, ceea ce denotă că nu este suficient ca un comostenitor să devie numai adjudecatar spre a se supune că licitația e împărțeală care nu face decât să determine lotul moștenitorului adjudecatar ci se mai cere ca comostenitorul și să rămână adjudecatar, căci după cum adjudecarea provizorie e sub condiția rezolutorie ca în termen de opt zile să nu ofere cineva un preț cu a zecea parte mai mult peste prețul adjudecării, condițiune care dacă se îndeplinește, dreptul adjudecatarului provizoriu dispăre cu efect retroactiv, tot astfel și adjudecarea definitivă e sub condițiunea rezolutorie a depunerii prețului în termen de una lună zile, condițiune care dacă nu se îndeplinește, are același efect și aceasta e atât de adevărat încât art. 553 pr. civilă prevede că tribunalul chiar din oficiu, dacă nu se depune prețul, să scoată bunul din nou în licitație;

Dispozițiunile art. 696, 689, 551 și 553 pr. civ. se pot concilia cu principiul pus în art. 786 cod. civ. în sensul că comostenitorul care a dobândit întreg imobilul prin licitație, întocmai ca și prin împărțeală, va fi considerat că l'a moștenit singur dela defunct, și deci drepturile reale create de ceilalți moștenitori în timpul indiviziunii vor fi considerate ca neexistente, fiind consimțite *a non domino*. dar ca să se opereze această transformare în dreptul comostenitorului, dintr'un drept indiviz într'un drept deplin de proprietate exclusivă, el trebuie să depună prețul, căci numai sub această condițiune s'a făcut adjudecarea, legea de procedură civilă ca și legea fiscală, care obligă pe comostenitor la plata taxelor de înregistrare, ținând seamă de adevăratul caracter al licitațiunii care rezultă din principiile de drept și de rațiune;

În părerea contrarie, echitatea de multe ori s'ar găsi jignită și în orice caz se dă loc la soluțiuni cu totul nepractice;

În adevăr, unul din moștenitori sau comunist prin simplul fapt că s'a purtat ca adjudecatar devine proprietar exclusiv și definitiv al întregului imobil — care poate fi întreaga avere succesorală — iar pentru ceilalți, care pot fi foarte numeroși, acțiunea de partaj în loc să se termine cu liquidarea și îndestularea tuturor drepturilor comostenitorilor, atunci când această liquidare este posibilă, deoarece partajul nu se face în natură, ca să fie loc la sulțe pentru egalizare loturilor, el se termină pentru ceilalți moștenitori cu recunoa-

șterea unui drept de creanță pentru realizarea cărui e nevoie de a recurge la o procedură lungă și costisitoare, adică cu un nou proces. Acest rezultat nu numai că nu e conform cu echitatea, dar el este contrar și principiului de egalitate, care trebuie să domine în materie de împărțeală;

Că apelantul neconformându-se dispozițiilor art. 551 și 553 pr. civ. bine prima instanță a dispus revinderea imobilului în cont; că așa fiind apelul urmează a fi respins ca nefondat.

Pentru aceste motive redactate de d-l Consilier. C. A. Gorgos, Curtea respinge apelul făcut de Ștefan Urziceanu.

(ss) D. Volanschi; C. A. Gorgos; I. Stănescu Buzău

NOTA. — Prin decizia mai sus reprodusă, al cărei sumar a fost publicat în *Jurisprudența generală* din 1923, No. 12, 874, Curtea de apel din Iași revenind asupra jurisprudenței sale anterioare 1) asimilează pe coproprietarul adjudecatar al imobilului indivis cu adjudecatarul străin care n'are nici un drept preexistent în averea indivisă, din punctul de vedere al obligațiilor care derivă din calitatea de adjudecatar; în consecință, Curtea decide că nedepunerea prețului, în termenul fixat de procedura civilă, are aceeași sancțiune în ambele ipoteze, adică dreptul recunoscut părții interesate și chiar Tribunalului din oficiu, de a scoate imobilul în revindere în socoteala adjudecatarului.

Soluțiunea admisă de către Curtea de apel a fost susținută de noi încă din 1901, într'o serie de articole publicate în *Dreptul* din acel an No. 66 pag. 653 și urm. No. 79, pag. 769 și urm.; am reluat această chestiune într'o monografie publicată în 1901 sub titlul „Studii de drept”; dar trebuie să recunoaștem că această părere nu este nici azi admisă în principiu de doctrina și jurisprudența franceză și că a rămas izolată la noi. Constatăm cu un sentiment firesc de mulțumire că Curtea de apel formându-și convingerea despre temeinicia soluțiunei consfințită prin decizia sa, nu se mărginește a adopta modul de a vedea pe care l'am susținut, dar reproduce în spiritul și în litera lor argumentele de drept și de text pe care ne-am întemeiat.

În adevăr, în sprijinul soluțiunei date, Curtea invoacă un argument de text, tras din combinațiunea articolelor 696 și 689 din proc. civ. și considerațiuni deduse din spiritul dreptului civil în materie de indiviziune, cu privire la raporturile dintre coindivisari, pentru a ajunge astfel la determinarea logică și juridică a întinderii de aplicațiune ce trebuie dată principiului înscris în art. 786 codul civil, relativ la efectul declarativ al partajului.

Or, din ambele puncte de vedere considerentele din deciziunea Curței concordă în totul cu argumentele și considerațiunile expuse în monografia sus menționată. Astfel în ce privește argumentul de text, analizând art. 696 alin. 1 din proc. civ. am arătat că vânzarea pentru eșire din indiviziune se face în aceleași condițiuni ca și vânzarea imobilelor de minori, adică cu aceleași forme de publicitate și cu aceleași garanții, prin urmare cu sancțiunea prevăzută de art. 551 și 553 în cas de nedepunerea prețului în termen de către adjudecatar, ceea ce rezultă de altminterlea în mod incontestabil din dispoziția art. 689 proc. civ. care de-

1) Vezi decizia din 29 Sept. 1900, publicată în «Dreptul» pe 1901, pag. 429.

clară aplicabile aceste două texte în vânzările de bunuri de minori și deci în vânzările pentru esire din indiviziune.

Cu privire la interpretarea care trebuie dată art. 786 cod. civ., am arătat că efectul declarativ al partajului admis de legiuitorul francez sub influența tradiției dreptului feudal, constituie o ficțiune care nesocotește natura lucrurilor și este contrarie principiilor consfințite de dreptul roman și de vechiul drept al țării; că ceea ce a determinat dreptul cutumiar francez de a atribui partajului un efect declarativ, n'a fost o considerațiune de principiu ci un motiv de utilitate practică și anume pentru a scuti partajul și licitația care va avea loc în favoarea unei coerede de plata taxelor la care erau supuse actele translativ de proprietate; caracterul declarativ al partajului stabilit în materie fiscală ca o dispoziție de favoare pentru moștenitori, a fost întins în domeniul dreptului civil tot pentru un motiv de utilitate practică și anume pentru a se evita acțiunile recursorii între moștenitori, la cari s'ar fi dat naștere dacă s'a fi considerat partajul ca un act translativ de proprietate.

Deci în materie civilă, rațiunea de a fi a caracterului declarativ este de a consolida proprietatea bunului care este din indiviziune pentru a intra în lotul unuia din moștenitori, anihilând drepturile reale constituite asupra acestui bun în timpul indiviziunii, de ceilalți moștenitori.

Cu alte cuvinte, conchideam în studiul nostru. art. 786 reglementează situația juridică a moștenitorului față de cei de al treilea, ayant-cause a celorlalți moștenitori; el nu este aplicabil în raporturile dintre moștenitori, între cari partajul păstrează adevăratul său caracter, conform cu principiile de drept și cu rațiunea. acel de act translativ. În această ordine de idei, am arătat că puterea adevărului este atât de mare încât nici legiuitorul n'a putut-o nesocoti și a fost nevoit să renunțe de a consfinți consecințele pe care în mod logic le comportă textul art. 786 dacă nu-l considerăm ca un text excepțional și supus ca atare unei interpretări restrictive. Astfel obligațiunea de de garanție între moștenitori în ce privește loturile lor succesoriale prevăzută de art. 787 precum și privilegiul creat de art. 1737 și 1741 cod. civ. în favoarea fiecărui erede asupra imobilelor succesoriale cuprinse în lotul moștenitorului său pentru asigurarea creanțelor rezultând din obligațiunea de garanție și a sumelor cu care coerezi au rămas datorii unul către altul prin efectul împărțelii, toate aceste dispozițiuni legale nu-și pot găsi explicațiunea lor firească și justificarea lor decât dacă admitem că prin efectul partajului s'a creat între moștenitori raporturi juridice. s'a operat între ei un schimb de valori care dă naștere la drepturi și obligațiuni corelative.

Independent de argumentele de text menționate, dreptul de a scoate în revânzare imobilul adjudecat în socoteala moștenitorului adjudecat, găsește un sprijin puternic în dispoziția art. 698 cod. proc. civ. care admite dreptul de supralicitare și în materie de împărțea, fără a face vre-o deosebire între adjudecatul străin și moștenitor. Dacă în caz de adjudecare provizorie, dreptul de proprietate al moștenitorului adjudecat, dispare cu efect retroactiv în cazul când condiția rezolutorie a supralicitării se îndeplinește în termenul legal, tot astfel și în cas de adjudecare

definitivă, dreptul adjudecatului dispare în cazul când condiția rezolutorie a nedepunerii prețului în termenul prescripționat de art. 551 proc. civ., se realizează; în ambele ipoteze, avem aplicațiunea aceeași idei că împărțea constituie un contract prin care coerezi își transmit drepturi, unul altuia după cum se și obligă reciproc.

Față cu împrejurările arătate, nu pot decât să aprob în totul și fără nici o rezervă atât soluțiunea cât și argumentațiunea Curței și să constat cu mulțumire că o părere pe care am susținut-o acum douăzeci și doi de ani, în contra doctrinei și jurisprudenței atât în Franța cât și la noi, a reușit în fine să obție sufragiile unei instanțe judiciare atât de luminate ca instanța superioară a cărei decizie am comentat-o.

AL. CERBAN

Profesor la Universitatea din București

TRIBUNALUL DÂMBOVIȚA S. II

Audiența dela 12 Februarie 1923

Președinția d-lui CONST. DUMITRESCU, Președinte

N. Popescu cu I. Nicolaiescu

Jurnalul No. 877

Formalitatea comunicării actelor. — Condițiunile îndeplinirii ei. — Acordare de noi termeni. — Art. 70 și 72 pr. civilă.

Conform art. 70 și 72 pr. civ. dacă reclamantul n'a depus la dosar actele sale odată cu introducerea acțiunii și nici până la termenul înfățișării, și dacă pârâtul n'a depus pe ale sale cel puțin cu 15 zile înainte de înfățișare, ambele părți pot cere fiecare câte un termen în acest scop, iar instanța apreciind seriozitatea cererii o poate admite.

Tribunalul,

Asupra cererii de amânare;

Având în vedere susținerile părților și actele din dosar; Având în vedere că din toate acestea se constată în fapt că reclamantul Nicolae Preot Gh. Popescu intențând acțiunea de față, căreia i s'a fixat termen la 2 Dec. 1922, când el, cerând un alt termen, spre a depune la dosar, actul cu care se servește în proces, tribunalul i-a admis cererea, amânând afacerea pentru astăzi; Că în ziua de 9 Februarie, reclamantul a depus la dosar, actele sale și că astăzi pârâtul a cerut amânarea, spre a depune și el actele sale, cu care să combată pe ale reclamantului;

Având în vedere că, în drept, conform art. 70 și 72 al. 3 și 5 pr. civilă, dacă reclamantul n'a depus la dosar actele sale, odată cu introducerea acțiunii și nici până la termenul de înfățișare, și dacă pârâtul nu a depus pe ale sale cel puțin cu 15 zile înainte de înfățișare, ambele părți pot cere fiecare câte un termen în acest scop, iar instanța apreciind seriozitatea cererii o poate admite;

Că această soluțiune se impune și mai mult, întrucât a'l declara pe pârât decăzut din dreptul de a depune actele sale, însemnează a'l priva de dreptul său de apărare, întrucât el cere termen spre a depune acte cu care să combată pe cele ale reclamantului;

Că, deci, cererea de a amânare este fondată, și ca atare cată a fi admisă;

Pentru aceste motive, redactate de d-l Judecător Vasile A. Ionescu, admite cererea de amânare a pârâtului.

(ss) V. A. Ionescu, L. Gheorghiu

Opinie

Având în vedere că d. Nicolae Pr. G. Popescu pornind acțiunea contra d-lui I. Nicolaescu pentru restituirea unor cazane sau valoarea lor, s'a fixat ziua de 26 Decembrie 1922 pentru judecarea procesului. La aceeași dată după cererea reclamantului, la care pârâtul nu s'a opus, procesul s'a amânat pentru comunicare de acte la 12 Febr. 1923;

Având în vedere că astăzi pârâtul a cerut amânarea procesului pentru ca să comunice și el actele de care se servește, la care cerere reclamantul de asemenea nu s'a opus;

Având în vedere că atât reclamantul cât și pârâtul au susținut că cererea de amânare a procesului urmează a fi socotită că este legală, iar nu de comun acord, deoarece art. 72 al. ultim pr. civ., prevăzând că pentru cazul când părțile nu depun actele de care se servesc în condițiunile prescise de art. 70 și 72 al. 3 pr. civ., se poate acorda fiecărei părți câte un nou termen pentru comunicarea actelor, pârâtul este în drept de a obține acest termen după cum un asemenea termen s'a acordat reclamantului astfel că, amânarea procesului nu poate fi considerată ca fiind de comun acord pentru a o supune impositivului prevăzut de art. 20 al. 32 din legea timbrului;

Considerând că sistemul procedurii civile cu privire la legarea jurisdicțiunilor civile cu judecarea pricinelor consistând din aceea ca părțile să știe mai dinainte ce au de combătut, de demonstrat și de dovedit, iar judecători să fie puși în măsură de a cunoaște chestiunile ce urmează să se deslege pentru aceasta, legea prin art. 70 și 72 pr. civ. pune părților îndatorirea să-și comunice actele de care se servesc înainte de termenul înfățișării pentru ca ele să le cunoască și să și poată prepara apărarea. Astfel, potrivit art. 70 pr. civ., reclamantul va alătura pe lângă petiție copii certificate după actele de care se slujește, iar conform art. 72 al. 3 pr. civ. pârâtul este dator ca până în termen de 15 zile înainte de ziua fixată pentru înfățișare să depună și el prin grefa tribunalului, la dosarul cauzei, copii certificate despre actele cu care se slujește, părțile având dreptul să ceară la înfățișare prezentarea originalelor actelor depuse la dosar. De asemenea, legea în scopul de a preîntâmpina amânările pentru comunicarea actelor, care poate să constituie un mijloc de străgănire și de prelungire a judecării proceselor, prevede prin art. 72 al. ultim pr. civ. că, dacă părțile nu vor fi depus actele cu care se slujesc în pricină în condițiunile arătate prin art. 70 și 72 al. 3 pr. civ., ele vor putea cere un nou termen pentru comunicarea actelor prin grefă sau pentru verificarea originalelor acte, care nu se va putea acorda în ceea ce privește comunicarea actelor, decât dacă cel care l'a cerut va fi dovedit că împrejurări cari n'au fost în voința sa l'au împiedecat în adevăr să facă depunerea la timp, iar relativ la prezentarea originalelor acte, judecata va chibzui dacă trebuie dat un nou termen pentru cel interesat să facă cuvenita verificare. În cazul acesta comunicarea actelor constituind o formalitate care privește condițiunile de admisibilitate ale acțiunii, neîndeplinirea ei îndreptățește a decide că părțile perd dreptul de a servi în proces pe actele nedepuse, fie când ele n'au fost prezentate în condițiunile arătate prin art. 70 și 72 al. 3 pr. civ. și când se va decide că nu se justifică cu nimic acordarea unui nou termen pentru comunicarea actelor, fie că s'ar constata că actele n'au fost depuse nici dupe un nou termen dat în acest scop;

Că pentru cazul când reclamantul n'a depus actele odată cu introducerea acțiunii și dacă pârâtul n'a de-

pus nici el actele cu cel puțin 15 zile înainte de termenul înfățișării, legea îngăduind părților a cere un nou termen pentru comunicarea actelor sau înfățișarea originalelor depuse, care nu se va putea acorda decât dacă a existat o împiedecare care să justifice nedepunerea la timp, cum și dacă judecata va chibzui că trebuie dat un nou termen pentru verificarea originalelor acte depuse, este de știut dacă legea admite a se acorda o singură amânare pentru toate părțile sau fie care parte are dreptul la câte o amânare pentru comunicarea actelor sau a originalelor acte;

Că redacțiunea legii neprezentând în această privință un înțeles lămurit, urmează a preciza adevăratul sens al art. 72 al. 4 pr. civ. atât printr'o interpretare gramaticală cât și printr'una logică;

Că legea prevăzând prin art. 72 al. 5 pr. civ. că părțile care nu vor fi depus actele cu care se servesc în proces în modul arătat prin art. 70 și 72 al. 3 pr. civ. ele vor putea cere un nou termen pentru comunicarea actelor prin grefă, din aceste expresiunii rezultă în mod absolut că legea nu permite a se acorda câte un nou termen pentru fiecare parte din proces ei, numai un singur nou termen pentru toate părțile;

Că acest înțeles al art. 72 al. 5 pr. civ. rezultă și dintr'o analiză logică a termenilor săi, sprijinită pe lucrările preparatorii și pe consecințele la care ar duce aplicațiunea sa dacă i s'ar da un alt înțeles;

Că, într'adevăr, din expunerea de motive care a însoțit art. 72 pr. civ. rezultând că legea în scopul de a preîntâmpina amânările de procese pentru comunicarea actelor, a prevăzut prin acest articol că, părțile pot cere un nou termen când ele justifică imposibilitatea de a le fi depus la timp, prin aceasta se înțelege că lucrările preparatorii sunt categorice în sensul că ele nu autoriză decât acordarea unui singur termen pentru comunicarea actelor pentru toate părțile, iar nu fiecărei părți din proces. Consecințele la care ar duce aplicațiunea art. 72 în sensul acordării de noi termene pentru comunicarea actelor, fiecărei părți, ar fi contrare scopului urmărit de lege, care a căutat prin admiterea lui ca să preîntâmpine amânările de procese, de oarece părțile ar putea să obțină mai multe termene pentru comunicarea actelor, cerând fiecare pe rând amânări în acest scop și a înlătura astfel o diposițiune menită ca să pue capăt prelungirii judecării proceselor;

Că, chiar dacă s'ar admite că înțelesul art. 72 al. 4 și 5 pr. civ., ar îndreptăți încuviințarea de noi termene pentru comunicarea actelor fiecărei părți pe rând, însă, legea îngăduind a se acorda părților un nou termen pentru comunicarea actelor sau înfățișarea originalelor depuse, numai dacă a existat o împiedecare să justifice nedepunerea la timp, cum și dacă judecata va chibzui că trebuie dat un nou termen pentru verificarea originalelor depuse, în specie, pârâtul n'a dovedit cu nimic că împrejurări cari n'au fost în voința sa l'au împiedecat în adevăr să facă depunerea actelor cu 15 zile înainte de termenul fixat pentru judecarea acțiunii, sau, cel puțin dupe noul termen acordat reclamantului tot pentru comunicare de acte;

Legea neîngăduind, așa dară, a se acorda un nou termen pentru comunicare de acte, de cât-dacă a existat o împiedecare care să justifice nedepunerea actelor la timp și când judecata va chibzui că trebuie dat un nou termen pentru verificarea originalelor acte, convenirea părților la un nou termen pentru comunicare de acte când nu se dovedește că împrejurări care n'au fost în voința părților le-au împiedecat să facă depunerea la timp, ori, când judecata găsește că nu este nevoie de un nou termen pentru verificarea originalelor, nu poate

fi socotită că constituie o amânare legală pentru comunicare de acte ci, o cerere de amânare de comun acord, pentru încuviințarea căreia urmează a se satisface legea timbrului;

Că, așa fiind, în specie, mai acordându-se părților o amânare pentru comunicare de acte, cererea pârâtului de a i se acorda încă un nou termen tot pentru comunicare de acte, este nefondată și cată a fi respinsă ca atare;

Având în vedere că se susține că cererea de amânare pentru comunicare de acte ar mai fi întemeiată și pentru motivul că pârâtul urmează să combată cu actele ce voeste a comunica pe acelea depuse de reclamant după acordarea unui nou termen pentru comunicare de acte;

Că, art. 70 și 72 pr. civ. care sunt relative la formalitatea comunicării actelor de care părțile se servesc în procese, trebuind a fi adoptate și la nevoile noi apărute în urmă de care legiuitorul n'a putut să ție seamă la alcătuirea legii, aplicațiunea acestor texte de lege nu poate fi limitată în ceea ce privește formalitatea comunicării actelor, numai la ipoteza în care actele urmează a fi depuse de reclamant odată cu introducerea acțiunii, sau, de pârât cu 15 zile înainte de termenul înfățișării, ori, dupe un nou termen acordat pentru aceasta. Părțile putând fi silite ca să se servească de acte și în cursul judecării proceselor în interesul apărării pentru a combate noile mijloace ce s'ar ivi posterior introducerii acțiunii, aplicațiunea art. 70 și 72 pr. civ. nu poate fi refuzată acestei situațiuni care deși nu rezultă în mod expres din termenii săi, este cuprinsă în mod virtual în spiritul său;

Că rațiunile legii care au motivat, dispozițiunile art. 70 și 72 pr. civ. fiind aceleași în ambele ipoteze atât în ceea ce privește fundamentele lor juridice, cât și decăderile care ar rezulta dupe urma neîndeplinirii formalităților ce ele prescriu, aceste dispozițiuni sunt de natură de a fi invocate și în sprijinul întinderii aplicării art. 70 și 72 la noile cazuri de comunicări de cari ce ar surveni posterior introducerii acțiunii. Într'adever cu toate că art. 70 și 72 pr. civ. organizează procedura comunicării actelor numai înainte de primul termen, al înfățișării fără a prevedea și ipoteza în care ar fi nevoie a se face comunicări de acte chiar în cursul judecării proceselor, însă, voința legiuitorului admitând art. 70 și 72 fiind de a pune părțile în măsură de a se apăra și a preveni amânările pentru comunicări de acte care pot constitui un mijloc de străgănire și de temporizare a judecării proceselor, îndeplinirea acestei formalități trebuie a fi garantată deopotrivă contra oricărei încercări de natură de a temporiza judecarea proceselor și de a surprinde dreptul de apărare al părților, prin înlăturarea aplicării art. 70 și 72 la ipoteze neprevăzute în mod expres în termenii săi dar, care găsindu-se în mod virtual cuprinse în spiritul său ar echivala cu dispozițiunea sa expresă. Asigurarea dreptului de apărare a părților în cursul judecării proceselor prin noi acte cum și preîntâmpinarea amânărilor din cauza necomunicării acelor acte la timp, ar deveni iluzorii dacă, dispozițiunile art. 70 și 72 pr. civ. nu s'ar întinde și la nolle cazuri neprevăzute în mod expres de aceste articole, prin aceea că dacă s'ar socoti că art. 70 și 72, pr. civ. ar interzice comunicarea de noi acte și în cursul judecării proceselor, părțile ar fi lipsite de posibilitatea de a se apăra invocând noi acte ce ar rezulta din desbateri, iar dacă s'ar admite că aplicațiunea art. 70 și 72 pr. civ. trebuie a fi limitată numai la îndeplinirea formalității comunicării de acte înainte de primul termen al înfățișării nu și la acea din cursul proceselor, părțile care ar rămâne libere să comunice actele fără ob-

servarea nici uneia din îndatoririle prescrise de art. 70 și 72, ar putea să prelungească judecarea proceselor obținând în cursul judecării proceselor mai multe amânări pentru comunicarea noilor acte. Ori, această concluziune la care ar duce interpretarea gramaticală a art. 70 și 72 pr. civ., ar produce ca efect înlăturarea aplicării lor la cazul când părțile s'ar servi de noi acte în cursul judecării proceselor pentru a combate și mijloacele de apărare ce ar rezulta din desbateri și ar fi deci contrarie scopului urmărit de lege, care prin art. 70 și 72 pr. civ. a căutat să pue părțile în măsură de a se apăra și să preîntâmpine amânarea proceselor pentru necomunicarea actelor;

Că toate aceste argumente și rațiuni de analogie care rezultă din spiritul art. 70 și 72 pr. civ., întemeindu-se pe un strâns raport și o perfectă totală asemănare de ipoteze între cazul comunicării actelor în cursul judecării proceselor și dispozițiunile lor exprese prin care se organizează formalitatea comunicării actelor, aceste dispozițiuni urmează să fie întinse pentru motive de analogie și identitate de rațiune și la ipoteza în care comunicarea actelor are loc în cursul judecării proceselor și a decide că dupe cum art. 70 și 72 pr. civ. admit în interesul apărării comunicare de acte și obligă părțile a le depune înainte de primul termen al înfățișării, neacordând pentru depunerea lor de cât un nou termen, aceiași aplicațiune trebuie s'o aibă art. 70 și 72 și atunci când nevoile apărării justifică dreptul părților de a se servi de noi acte și în cursul proceselor, astfel că și în această ipoteză formalitatea comunicării de acte urmează a fi îndeplinită sub pedeapsă de decădere din dreptul de a se mai servi de actele nedepuse cu observarea îndatoririlor prescrise de art. 70 și 72 pr. civ. adică ca ele să fie depuse în ziua admiterii cererii de comunicare a noilor acte, sau înainte de ziua înfățișării următoare și într'un termen care s'ar aprecia că este suficient pentruca partea protivnică să le cunoască și să-și prepare apărarea, neputându-se acorda și în această caz pentru îndeplinirea formalității, decât o singură amânare dacă, cel care ar cere-o va dovedi că împrejurări cari n'au fost în voința sa l'au împiedicat în adevăr să facă depunerea la timp;

Că, așa fiind, în specie pârâtul ar avea dreptul la un termen pentru comunicare de acte, dacă, aceste acte ar fi necesare pentru a combate noile mijloace care ar fi fost invocate de reclamant în cursul procesului și pe care pârâtul nu le-ar fi putut cunoaște mai dinainte. Dar, întrucât reclamantul n'a depus vre-un act nici cu ocaziunea introducerii acțiunii, sau dupe acordarea unui nou termen pentru comunicare de acte, și nici chiar până astăzi, cum de asemenea nici pârâtul n'a depus actele cu care înțelege să combată acțiunea reclamantului cu 15 zile înainte de primul termen al înfățișării sau după acordarea unui nou termen după cererea reclamantului pentru comunicare de acte, și nici nu s'a intrat în judecarea procesului pentru a se știi, dacă este nevoie de a se combate noi mijloace de apărare, el nu-și poate întemeia cererea de amânare pentru comunicare de acte pe necesitatea de a se apăra contra noilor acte sau mijloace ce ar fi fost invocate de reclamant, așa că, și din acest punct de vedere cererea de amânare pentru comunicare de acte nu intră în prevederile legii.

Pentru aceste motive suntem de părere a se respinge cererea pentru comunicare de acte.

Președinte (ss) C. Dumitrescu

NOTA. — Este vorba în speța de mai sus despre interpretarea art. 70 și 72 pr. civ. privitoare la comunicarea de acte.

Tribunalul, în majoritate, dă o soluțiune pe care nu o cred conformă nici spiritului, nici literei legii; de aceea mă unesc cu opinia minorității reprezentată prin d-l C. Dumitrescu, președintele Tribunalului.

Prin hotărârea sa, majoritatea ne spune că dacă nici reclamantul nici pârâtul n'au depus actele de cari se servesc, înainte de prima înfățișare, *fiecare parte* are drept să ceară un termen *deosebit* pentru depunerea lor și tribunalul apreciind seriozitatea cererilor, le poate admite.

În speță, prima înfățișare are loc la 26 Decembrie 1922; cum însă reclamantul nu depusese actele, cere un termen ca să le depună și se fixează termenul de 12 Februarie 1923.

La 12 Februarie 1923 pârâtul care nici el nu depusese actele — cu 15 zile înainte de prima înfățișare — cere și el un termen pentru depunerea lor, care i se acordă, procesul amânându-se la...

În sprijinul soluțiunei sale, majoritatea ne dă două argumente:

a) Apreciind seriozitatea cererei. (Observ că trib. nu ne spune cum și prin ce mijloace și-a format această apreciere).

b) A deklara pe pârât decăzut din dreptul de a depune actele, înseamnă a'l priva de dreptul de apărare, întrucât el cere termen spre a depune actele cu cari să combată pe acelea ale reclamantului.

Ziceam că soluțiunea majorității nu e conformă nici cu spiritul nici cu textul legii și iată pentru ce:

Idea predominantă a legiuitorului dela 1900 a fost, cum știm, cea de a realiza o procedură mai rapidă; el a căutat între altele să înlăture amânările nejustificate, cu deosebire pe acelea la baza cărora era șicana.

În ce privește actele părților, legiuitorul a luat o măsură cuminte și anume cea ca părțile să depună actele înainte de prima zi de înfățișare. Zic măsură cuminte, fiindcă ce poate fi mai simplu decât ca aceia cari urmează să dea lupta la o anumită zi, să aibe grije a se înarma cu toate elementele de cari se vor putea servi pentru susținerea luptei?

Cum s'ar putea îngădui reclamantului să pornească procesul înainte de a'și fi adunat toate actele pe cari să le depună odată cu acțiunea? Și pentru ce s'ar permite pârâtului să nu le depună înainte de înfățișare?

Rezultă dar limpede că legiuitorul impune reclamantului să depună actele odată cu acțiunea, iar pârâtului cu 15 zile înainte de prima zi de înfățișare, și dela această regulă nu există decât o singură excepție și anume cea prevăzută de partea din urmă a aliniatului final din art. 72: „afară numai dacă cel care cere termen nu va fi dovedit că împrejurări cari n'au fost în voința sa

l'au împiedecat în a le văz să facă depunerea la timp“.

Dar, obiectează unii¹⁾ deși intențiunea legiuitorului a fost cea de a înlătura amânările din cauza nedepunerii actelor, totuși, întrucât nu este prevăzută o sancțiune, părțile nu pot fi decăzute din dreptul lor de a obține amânări pentru a depune actele ulterior.

A ridica o asemenea obiecțiune înseamnă a nu fi citit textul, fiindcă sancțiunea este categoric prevăzută în aliniatul final al art. 72, care spune că — în afară de împrejurări cari n'au fost în voința părților, etc., adică forța majoră — părțile nu vor putea obține termen pentru comunicarea actelor, ceace înseamnă că sunt decăzute din dreptul de a se servi cu acte. Aceasta este și interpretarea Înaltei Curți de Casație²⁾.

Dar majoritatea trib. nu numai că admite că părțile pot obține termen pentru comunicarea actelor, dar adaogă: *fiecare parte* poate obține un termen *deosebit*.

Tribunalul vrea să ne spună că dacă reclamantului i s'a acordat un termen pentru depunerea actelor, pârâtul trebuie să ia mai întâi cunoștință de actele reclamantului și numai după aceea să depună actele sale. Și dacă, cum e în speță, reclamantul depune actele în chiar ziua înfățișării, pârâtul are drept să ceară un nou termen.

Tribunalul se înșală, fiindcă legiuitorul nu spune nicăeri acest lucru. Legiuitorul nu subordonează obligațiunea pârâtului de a depune actele, faptului ca reclamantul să le fi depus mai înainte; ar fi fost și absurdă o asemenea condițiune, căci se poate foarte bine ca reclamantul să nu se servească de acte și totuși obligațiunea pârâtului de a depune actele rămâne întreagă.

Pârâtul n'ar putea pretinde că n'a știut ce acte să depună fiindcă n'a cunoscut actele reclamantului, căci cu sistemul acesta nu s'ar mai sfârși discuțiunile asupra chestiunei de a stabili legătura între actele pârâtului și cele ale reclamantului.

Dispozițiunea legii e simplă și categorică, pârâtul trebuie să depună actele cu 15 zile înainte de prima înfățișare, indiferent dacă reclamantul a depus sau nu acte.

* * *

Tot cu privire la comunicarea de acte este de observat că în cursul procesului, după un număr oarecare de înfățișări, părțile cer amânarea pentru comunicare de acte, ba încă cer acest lucru de mai multe ori în cursul procesului, și tribunalele le-o acordă cu o desăvârșită înlesnire.

Este cred un abuz care ar trebui să înceteze.

1) Em. Dendrino, *Dreptul* 32/905. Vezi și Cezărescu, *Curierul Judiciar* 6 900.

2) Cas. II 11 Febr. 905, *Buletin.*, p. 199; Cas. II 13 Nov. 905, *Buletin.*, p. 1462; Cas. III 18 Sept. 906, *Curierul Judiciar* 66/906; Missir, *Dreptul*, 78/99.

Înțeleg să se considere aceste amânări ca amânări de comun acord, cum arată foarte judicios d-l președinte al Trib. Dâmbovița, în opinia sa, în speța de mai sus, dar ca amânări pentru comunicări de acte nu, fiindcă legiuitorul, afară de cazuri de forță majoră, nu admite comunicări de acte în timpul procesului.

Sper că în viitoarea procedură, această materie va fi reglementată în așa chip încât să nu mai fie posibil abuzul ce se practică acum, abuz care, repet, dacă s'ar aplica legea conform spiritului și literei ei, nu s'ar putea practica nici acum.

Cât despre amânările de comun acord, cred că ele vor dispărea cu desăvârșire din viitoarea procedură.

* * *

Încă un cuvânt înainte de a termina.

Din hotărîrea de mai sus se desprinde unul din numeroasele exemple ce se pot da cu privire la cele două sisteme adoptate de magistrații noștri în aplicațiunea legilor, sisteme pe cari le-și putea numi: sistemul îngăduitor și sistemul strict.

Sistemul îngăduitor — s'ar mai putea numi comod —, este acela în care magistratul lasă părților câmp larg de șicană și de vorbărie³⁾. Sistemul strict este acela în care magistratul este implacabil față de încercările părților de a face șicană și care știe să reducă discuțiunile la proporțiile cuvenite.

Recunosc și eu că procedura noastră e greoaie și se pretează la abuzuri, dar nu va contesta nimeni că sunt magistrați — cunosc din fericire mulți de aceștia — cari știu să mănuiască această procedură în așa chip, încât la secțiunea lor procesele nu se eternizează.

EM. DAN,
Avocat.

JUD. OCOL. RURAL BUCECEA (BOTOȘANI)

Audiența dela 3 Ianuarie 1923

Preșidenția d-lui T. BOGDĂNESCU, Judecător-ajutor

Ion Paveliuc cu Vasile Huțanu

Boală numită «chorea». — Frică. — Spaimă. — Sguduire puternică a sistemului nervos. — Emoțiune. — Pericol iminent. — Faptul de a amenința pe un copil cu tăierea gâtului. — Elementul esențial al delictului. — Animus delinquendi. — Producerea prin faptul de mai sus a boalei numită «chorea». — Incapacitate de lucru. — Aplicarea art. 238, 239 c. penal.

1. Boala nervoasă numită „chorea”, provine, în genere,

3) Vezi în această privință discursul d-lui Prim-Președinte al Înaltei Curți de Casație, rostit zilele trecute, cu ocazia deschiderii anului judecătoresc (publicat în fruntea acestui număr), în care vorbind despre procesele cari deși declarate urgente, se judecă cu o excesivă încetineală, spune textual: «afacerile declarate urgente prin legi speciale cari prevăd termene scurte și procedură sumară, grație abilității unor împrișinați, și cu regret trebuie s'o spun și indiferenței unora din judecători, ajung să se lungească peste măsură, cu anii chiar» etc.

dintr'o senzație puternică, provocată de un sentiment de frică; iar frica sau spaima, după definiția dată de psihologi, este o emoțiune puternică, provocată de un pericol iminent.

2. În orire d'lict penal, elementul esențial este intenția delictuoasă a inculpatului (animus delinquendi), care rezultă din împrejurările de fapt, apreciate de judecător.

3. Acel care, cu intenție răutăcioasă, amenință pe altul, în speță, pe un copil, că-i va tăia gâtul cu ajutorul unei barde, poate fi pedepsit pentru faptul prevăzut și pedepsit de art. 238, 239 c. pen., dacă această amenințare a produs o sguduire atât de puternică a sistemului nervos al pacientului încât i-a cauzat boala așa zisă „chorea”, care l-a făcut pe mai mult timp incapabil de lucru; pentru că, deși asemenea fapt nu este în mod direct prevăzut de textele menționate din codul penal, după cum este în Franța, în urma legii din 13 Mai 1863, totuși acolo unde există aceiași rațiuni de drept, trebuie să se aplice aceiași lege (Ubi eadem ratio, ibi idem jus).

Judecata,

Asupra acțiunei penale de față:

Având în vedere că Ion Paveliuc a intentat acțiune penală contra lui Vasile Huțanu, pentru că, într-o zi surprinzând pe fiece sa Saveta Paveliuc într'un cireș al său, a condus o într-o șură a sa, unde i-a spus că să pue capul pe trunchiu, spre a-i-l tăia cu barda ce avea în mână. După această scenă, inculpatul a închis pe pacientă în șură, iar după câteva ore i-a dat drumul să plece acasă. Acest fapt a avut o funestă repercusiune asupra sistemului nervos al pacientei, care din acel moment începe să piardă din șirul vorbelor sale, degenerând apoi într'un mutism absolut, însoțit și de boala numită chorea, care o face improprie dela orice activitate;

Având în vedere instrucția orală urmată în cauză, actele care formează dosarul litigiului, între care este și actul medico-legal emis de d-l dr. Zambilovici, medicul spitalului Burdujeni, precum și deposițiile martorilor luate sub prestare de jurământ;

Având în vedere că din menționatele acte se constată în fapt următoarele (Urmează mai multe considerente de fapt, din care judecata își formează convingerea în privința faptului mai sus expus, considerente care nu s'au mai reprodus aci, nereprezentând nici un interes juridic);

Având în vedere că procedeul inculpatului a provocat pacientei boala numită chorea (vezi actul medico-legal);

Având în vedere că această boală s'a manifestat imediat după ce inculpatul a dat drumul pacientei din șură, spre a merge acasă;

Având în vedere că motivul, sau, mai bine zis, cauza acestei boli este o profundă și puternică senzație, provocată de un sentiment de frică;

Având în vedere că frica, după definiția psihologilor este o emoție puternică provocată de un pericol iminent (vezi Ebbinghaus, *Précis de psychologie*, pag. 231; Găvănescu, *Elemente de psychologie*, pag. 219, etc.);

Având în vedere că această emoțiune puternică are repercusiune și asupra fizicului omului, fie prin schimbarea imediată a feței, fie prin contractarea mușchilor, etc. (Vezi Găvănescu, *op. cit.*, p. 219. Mai vezi și Psihologia de Pipos);

Având în vedere că trauma psihică, produsă de o atare emoție, poate să fie urmată de o boală nervoasă, ca în speță;

Având în vedere că știința medicală este de acord cu observațiunile psihologilor, în ceea ce privește faptul că o emoție puternică, precum este, de exemplu, frica, poate aduce o perturbare a întregului sistem nervos,

producând boala numită *chorea*. (Vezi în acest sens numeroasele autorități medicale citate în actul medico-legal); Având în vedere că Dieulafoy, studiând cauzele choreiei, le arată în termenii următori: «*Ses causes déterminantes, les plus habituelles, sont les émotions, la colère, la frayeur, etc.*» (Vezi Dieulafoy, tom II, ed. a XI-a, pag. 609);

Având în vedere că toate tratatele clasice de patologie consideră emoțiunea ca o violentă excitare producătoare de traume psihice ce pot avea urmări fatale. (Vezi Brouchand et Roger, *Traité de pathologie générale*, pag. 451, 456);

Având în vedere că unanimitatea psihologilor și fiziologilor recunosc că motivul și cauza choreiei este un sentiment puternic de frică, ce a provocat o traumă a întregului sistem nervos; așa că, grație acestor autorități științifice, alegațiunea pacienței că boala i-a survenit din cauza amenințării că-i va tăia gâtul, își capătă aureola verosimilității, întărind și mai mult certitudinea faptului că, în adevăr, inculpatul a sărit cu barda asupra pacienței, amenințând-o că-i va tăia gâtul, întrucât simplul fapt al luării de mână și conducerea ei până la poartă, așa cum susține el, n'ar fi putut produce o zguduire a sistemului nervos de așa natură, încât să-i producă boala *chorea*. (Vezi importante concluziuni depuse în acest sens de d-l dr. Zambilovici, în actul medico-legal aflător la dosarul cauzei);

Având în vedere că boala pacienței îi produce o incapacitate de lucru dela 2 până la 3 ani, după concluziile medicului curant;

Având în vedere că din împrejurările de fapt se constată până la evidentă, că inculpatul prin provocarea unui sentiment de frică, a cauzat pacienței boala *chorea*, urmată de o incapacitate de lucru dela doi până la trei ani;

Că, în drept, aceste elemente de fapt cuprind în sine elementele unui delict penal, care există din momentul fixat de legea penală. «*Le délit pénal existe par cela seul que le fait puni par la loi a été commis, sans qu'il soit nécessaire de prouver qu'il a causé un préjudice*», zice Garraud (*Précis de droit criminel*, pag. 50);

Având în vedere, că, la un delict penal, elementul este intenția delictuoasă (*animus delinquendi*) a inculpatului, care rezultă din împrejurările de fapt (vezi Garraud, *op. cit.*, p. 159; Tanoviceanu I, pag. 323 și 329, etc.);

Având în vedere că, în speță, intenția delictuoasă a inculpatului a fost însoțită și de acte materiale, care gravitau către mobilul ales de infractor, și anume: de a speria pe pacientă, acesta fiind al doilea element al delictului;

Considerând că atât doctrina cât și jurisprudența română nu vorbesc nimic despre faptul că frica provocată ar putea atrage rigoarea legii, după cum s'au pronunțat atât Curtea de casație din Franța cât și doctrina străină. Și, în asemenea caz, ni se impune o analiză a art. 238 c. penal, unde se prevede penalitatea delictului de lovire;

Având în vedere că acolo unde legea nu distinge se impune o atare analiză, cu atât mai mult cu cât principiul ce căutăm a-l deduce este de ordine publică;

Că lovirea, în înțelesul său juridic este definită astfel: „se numește lovire orice presiune, orice apăsare asupra corpului, făcută cu mâna sau cu un corp străin oarecare, dar fără leziuni, fără soluție de continuitate a țesăturilor, fără plagă sau rană corporală”. (Vezi *Răniri și loviri* de dr. Bogdan, pag. 17);

Având în vedere că doctrina română cere un corp contondent pentru săvârșirea delictului de lovire, și a-

ceasta pentru motivul că ar fi un mijloc mai concret spre a putea aprecia faptul; totuși, în practica de toate zilele, sunt delictive săvârșite și pe alte căi, cari au scăpat făuritorilor codului penal. De aceea, ni se impune, ca o necesitate inexorabilă, culegerea de sugestii juridice din doctrina popoarelor al căror trecut a experimentat ceea ce neexperiența noastră nu putea să prevadă;

Considerând că art. 238 din codul nostru penal corespunde cu art. 311 din codul penal francez, care prevede penalități pentru: «*toutes autres violences ou voies de fait*», neocasionate prin corpuri contondente. Aceste dispozițiuni au fost adaose în art. 311 din codul penal francez prin legea din 13 Mai 1863. Or, legiuitorul nostru a reprodus art. 238 după codul francez din 1810, în care există lacuna și astăzi simțită în codul penal român, acoperită însă în codul francez dela 1863;

Iată ce zice, în această privință Garraud: «*Art. 309 și 311 c. penal nu vorbesc decât de răniri și loviri. După cum s'a făcut și în art. 228, s'a introdus printr-o dispoziție specială cuvintele: toutes autres violences ou voies de fait, pentru ca legea să poată pedepsi acele violențe care, fără a fi adevărate loviri, totuși au un caracter de gravitate așa că nu pot să rămâne nepedepsite. Astfel, faptul de a apuca pe cineva de corp, de a-l trânti jos, de a-l împinge spre un perete, de a-i smulge părul, de a-l scuipa în obraz, etc., vor putea de aici încolo, fără nici o distincțiune, să cadă sub aplicarea acestor texte*»;

Considerând că, în Franța, un caz identic cu al nostru, a fost calificat ca delict de lovire și pedepsit ca atare, după art. 311 din codul penal;

Astfel, acest text a fost aplicat unei persoane care, pentru a speria pe alta, iar nu pentru a o atinge, a tras cu pușca. (Cpr. Cas. fr. D. P. 72. 1. 476; Sirey, 87. 1. 88, etc.);

Considerând că neînsciriera în cuprinsul art. 238 c. penal român a cuvintelor: «*toutes autres violences ou voies de fait*», nu constituie o omisiune intenționată a legiuitorului nostru, pentru motivul că a avut în vedere textul codului penal francez din 1810, unde există această lacună;

Având în vedere și considerația de ordine socială, că omul cu cât se civilizează, cu atâta își perfecționează și mijloacele de comiterea infracțiunilor; așa că ar fi o anomalie ca legea să pedepsească infracțiunile comise prin alte mijloace, iar nu pe acele care totuși sunt de o potrivă de grave în consecințele lor;

Având în vedere și principiul de drept: „*Ubi eadem est ratio, ibi eadem lex esse debet*”, care-și capătă o deosebită aplicație în cazul de față;

Considerând că toate elementele delictului de lovire sunt satisfăcute; încât, a fortiori, ni se impune a califica faptul comis de inculpat ca o lovire producătoare de incapacitate de lucru;

Că acest fapt este prevăzut și pedepsit de art. 239 c. penal, etc.

Pentru toate aceste motive de fapt și de drept, condamnă pe Vasile Huțan, la doi ani închisoare corecțională și 1000 lei amendă în folosul Statului, precum și la 10.000 lei despăgubiri pentru delictul de lovire a copilei minore Saveta Paveliuc, etc.

Judecător ajutor: T. Bogdănescu.

NOTA. — Speța judecată de judecătoria ocol. Bucecea este interesantă. În orice caz, chestiunea este nouă în jurisprudența noastră.

Dacă ea a fost însă decisă în mod juridic, aceasta este o altă chestie.

Despre ce este vorba în speță? Un individ, suprinzând pe o fetiță într'un cireș din grădină, o dă jos și o duce într'o șură, unde o închide vreo câteva ore, zicându-i însă să se pregătească de moarte, căci are să-i taie gâtul cu o bardă ce avea în mână. De frică și de spaimă, fata în chestiune capătă boala așa zisă „chorea“, care o face pe mai mult timp incapabilă de orice activitate. Faptul constatându-se cu prisosință, chestiunea este de a se ști dacă acest fapt cade sau nu sub rigoarea legii penale, și anume: sub art. 239 din codul penal, pe care ajutorul-judecător care a judecat procesul, de altfel un tânăr foarte muncitor, d-l T. Bogdănescu, l-a aplicat în toată rigoarea lui.

Chestiunea este, după noi, cel puțin îndoelnică, deși un asemenea individ merită toată asprimea legii.

În adevăr, art. 238 din codul nostru penal pedepsește, să n'o perdem din vedere, numai faptul de a lovi sau răni cu voință pe o persoană, sau de a-i cauză orice alte leziuni corporale, iar art. 239 din acelaș cod pedepsește tot numai lovirile sau rănirile care au cauzat victimei o vătămare însemnată a sănătăței, etc.

Tot astfel se exprimă și vechiul text francez, care fiind însă modificat la 13 Mai 1863, această lege a adăos la cuvintele „blessures ou coups“, cuvintele: „ou autres violences ou voies de fait“; așa că, după textul actual, se decide în Franța că, prin cuvintele menționate, adăose la textul primitiv din 1810, legea a voit să facă să se pedepsească toate actele violente, de natură a tulbură siguranța sau sănătatea persoanelor, cu toate că aceste persoane n'ar fi fost atinse în mod material. (Vezi Garraud, *Tr. théorique et pratique du droit pénal français*, IV, 1704, p. g. 669 urm., ed. a 2-a; Pand. fr., vo. *Violences*, 63 urm. și numeroasele decizii citate acolo; Répert. Sirey-Carpentier, vo. *Coups et blessures*, 26 urm.: C. Metz, D. P. 64, 2, 101, etc.)

Intr'o speță, în care eră vorba de exp'ziunea unei arme de foc, în scopul de a înspăimânta pe o persoană, iar nu de a o atinge, Curtea din Poitiers a decis, la 9 Noembrie 1872, că nu există nici violență nici *voie de fait*, însă această decizie a fost, cu drept cuvânt, casată: „Considerând, zice Curtea supremă (decizie pronunțată de s. criminală, la 6 Decembrie 1872, sub presid. ilustrului criminalist Faustin Hélie), că asemenea act, care nu avea de scop de a răni pe N., ci numai de a-l înspăimânta, din cauza unei căsătorii ce voia să contracteze, nu eră susceptibil de reprimăciune sub vechiul art. 311 din codul penal, soluție care nu mai poate fi admisă astăzi în urma modificării acestui text prin legea din 17 Mai 1863, care la cuvintele: «coups et blessures», a adăos cuvintele: «ou autres violences ou voies

de fait»; că aceste expresiuni cuprind nu numai căile de fapt (*les voies de fait*), care se exercită asupra însăși persoanelor, dar și acele care, fără a atinge persoana, sunt de natură a o impresiona; că asemenea fapte întrunesc caracterul unor căi de fapt, pedepsite de noul art. 311 din codul penal, etc.» (D. P. 72, 1, 476). Mai vezi, în acelaș sens. Sirey, 87, 1, 88; Pand. Périod. 88, 1, 231; Pand. Périod. 92, 1, 367; C. Angers. D. P. 73, 2, 221; Sirey, 73, 2, 222; Trib. cor. Pau, Pand. Périod. 1904, 2, 166, etc.

Este de jurisprudență constantă, zice această din urmă sentință a tribun. din Pau, că art. 311 din codul penal se aplică tuturor actelor comise cu răutate contra unei persoane, spre a-i cauză o emoțiune violentă. El se întinde la toate faptele de natură a tulbura siguranța și sănătatea persoanelor, chiar dacă aceste persoane n'au fost atinse în mod material. În adevăr, este vorba, în speță, de căi de fapt de natură a face impresiune asupra persoanei contra căreia sunt îndreptate și a atinge siguranța sa, ca și lovirile ori rănirile propriu zise.

Curtea din Bordeaux a decis, de asemenea, la 18 Noembrie 1866, că art. 311 din codul penal, revizuit la 1863, pedepsește nu numai lovirile și rănirile care au atins persoana, dar încă și violențele sau căile de fapt destul de grave, spre a produce în mod indirect o tulburare serioasă, o cădere sau chiar o impresiune profundă de primădie și de spaimă. (Répert. Dalloz, *Supplément*, vo. *Crimes et délits*, 187, 1°).

Curtea din Chambéry a mers și mai departe. Ea a decis, în adevăr, că faptul de a închide o persoană în contra voinței sale, numai un pătrar de oră, într'un loc întunecos, spre a o sili a face un anume act, constituie o violență, de natură a produce victimei acestui act o tulburare și o suferință atât fizică cât și morală. (Répert. Dalloz, *Supplément*, vo. *cit.*, 488, 2°).

Curtea din Riom a decis, de asemenea, la 1888, că faptul de a speria cu voință calul care conducea o trăsură, în care se găsea o persoană, constituie delictul de violență, prevăzut de art. 311 C. penal. (Vezi asupra tuturor acestor ipoteze și a altor de aceeași natură, Garraud, *op. cit.*, IV, nota 12 dela pag. 671, 672).

Aceasta fiind starea jurisprudenței franceze, în urma legii din 13 Mai 1863, chestiunea este de a se ști dacă asemenea soluțiuni sunt admisibile și în dreptul nostru? Răspundem categoric: Nu, pentru că ne aflăm în materie penală, unde legile sunt de cea mai strictă interpretare, *strictissimae interpretationis* (Cpr. Faustin Hélie, *Théorie du code pénal*, I, 24, p. 41; Aubry et Rau, I, § 40, pag. 196, ed. 5 a; Répert. Sirey, vo. *Lois*, 334 urm. Vezi și tom. I al coment. noastre, pag. 71, text și nota 2, ed. 2-a, etc.). *Odia restringenda, non amplianda*. Prin interpretarea legilor, pedepsele

trebuie mai mult să fie micșorate decât mărite, zice L. 42, D'g., *De pœnis*, 48, 19. „*Interpretatione legum pœnae molliendae sunt potius, quam asperandae*“. Acest principiu este, de altfel, elementar; de aceea nu insistăm mai mult asupra lui.

Însăși cartea de judecată ce adnotăm, care admite sistemul contrar, constată că *avem, în această privință, o lacună în legea noastră*, lacună care, înaintea legii din 1863, există și în Franța (vezi și considerentele deciz. C. de Casație fr. mai sus reproduse). Aceasta este perfect adevărat; însă lacunele legilor penale folosesc inculpatului sau acuzatului; căci tocmai pentru asemenea cazuri s'a creat absolvirea.

Dar judecătorul, care a pronunțat această hotărîre, scandalizat, și nu fără oarecare motive, de faptul inculpatului și care înțelege ca un asemenea fapt să nu scape de sub rigoarea și asprimea legii penale, insistă, aplicând, în speță, adagiul cunoscut: „*Ubi eadem est legis ratio, ibi eadem est legis dispositio*“. Aceasta înseamnă însă a înființa o pedeapsă prin interpretare și analogie, ceea ce nu este permis, oricât de imoral ar fi faptul comis, după cum, cu drept cuvânt, observă Aubry et Rau (*loco supra cit.*) Dacă judecătorul, care a pronunțat această hotărîre, din care se vede că el și-a dat multă osteneală spre a o motiva, ar fi deschis această carte de drept, pe care oricine trebuie s'o aibă, el nu s'ar fi expus a comite asemenea greșeală.

Iată ce înseamnă lipsa de cărți! Ar trebui ca ministerul justiției să dea, mai ales judecătorilor dela țară, oarecare mijloace, spre a avea o mică bibliotecă la dispoziție.

Este, în adevăr, de principiu, și aceasta o spun toți autorii, că analogia nu este admisibilă în materie penală (Cas. fr., Pand. chron., II, partea întâi, pag. 263, motive).

„*Legile penale, acele care restrâng liberul exercițiu al unui drept și legile excepționale nu pot fi întinse peste cazurile și timpurile exprimate în ele, non si extendono oltri e casi e tempi in esse espressi*“, zice art. 4 din codul italian (disp. preliminar), principiu admis și la noi, cu toată lipsa unui asemenea text. *Pœnalia non sunt extendenda* sau: *Nulla pœna sine lege* (art. 14 Constit.).

Astfel fiind lucrurile, ajungem la concluzia fatală că, în speță, inculpatul trebuie să fie absolvit, el nefiind responsabil de faptul lui, decât pe calea civilă.

Acestea ni se par, după matură reflexie, adevăratele principii, și nu trebuie să ne depărtăm dela ele, pentru că, altfel, ajungem la arbitrar.

Intenția judecătorului care a pronunțat această hotărîre, este foarte lăudabilă, însă asemenea hotărîre nu poate să rămăie în picioare; pentru că

el, uitându-și, pentru un moment, misiunea sa de judecător, s'a instituit în legislator, comițând astfel o greșeală, de altfel, scuizabilă, pe care tribunalul o poate îndreptă.

Sunt, în adevăr, multe fapte imorale, uneori chiar revoltătoare, pe care legea a uitat de a le atinge. Aceasta nu ne autoriză însă a le pedepsi, dacă legea este mută asupra lor. Datoria legiuitorului este de a interveni cu o oră mai înainte, spre a îndreptă și complectă o lege defectuoasă. Aceasta nu este însă treaba judecătorului, care trebuie să se mărginească numai a o aplica!

Iași

D. ALEXANDRESCO

— A apărut în editura Soc. an. *Curierul Judiciar*: **Legea** pentru unificarea contribuțiilor directe și pentru înființarea impozitului pe venitul global, cuprinzând textul legii, Adnotațiuni doctrinare, Expunerea de motive, Desbaterile parlamentare, Discursurile Ministrului de finanțe și ale Raportorilor, Tabele și Formulare cu exemple practice, Circulările și Instrucțiunile date de Ministerul de finanțe, iar la urmă un **Indice alfabetic** de impuneri ce înlesnește cercetările, de

CONSTANT GEORGESCU

Membru în Comisiunea de legislație fiscală a Adunării Deputaților
Docent în științele financiare, Avocat

cu o **Prefață** de d-l *Vintilă I. Brătianu*, Ministru de finanțe. **Prețul 80 lei.**

Comenzile la *Curierul Judiciar*, Rahovei 5, care expediază la cerere recomandat, contra mandat postal, la care se va adaoga lei 5 pentru porto recomandat.

— A apărut în editura Societății anonime *Curierul Judiciar*: **INCHIRIEREA** sub regimul legii din 6 Aprilie 1923, comentată de d-nii: *Conduratu*, consilier la Curtea de Apel București, *Periețeanu* și *Velescu* avocați, însoțită de Expunerea de motive, Discursurile Ministrului de Justiție, Desbaterile Parlamentare, iar la fine *jurisprudența Curței de Casație* cu privire la închiriere, adunată și sistematizată de d-l *Filip Mihăilescu*, grefier la Casație. **Prețul 60 lei**, se adaugă 5 lei pentru porto-poștal recomandat

— **Asupra Contractului de locațiune** (Ed. II), de d-l *N. Jac Constantinescu*, consilier la Curtea de Apel Galați, cuprinzând toată doctrina și jurisprudența cu toate legile și decretatele-legi în legătură, și taxele de timbru pentru asistența socială.

Prețul 30 lei. Se adaugă 5 lei p. porto poștal recomandat

— A apărut **Jurisprudența Generală**, No. 14, cu data de Joi 20 Sept. cor., sub direcțiunea d-lui consilier *Gr. Conduratu*, cuprinzând 80 spețe de hotărîri ale Înaltei Curți de Casație și diferitelor instanțe judecătorești din întreaga țară. **Prețul 20 lei.**

Costul abonamentului anual: 500 lei pentru avocați; 400 lei pentru magistrați; 800 lei pentru autorități și case de comerț. Redacția & Ad-ția București, Artei 5.

Rugăm stăruitor pe d-nii abonați din provincii a nu mai aștepta alte învitațiuni, sau sosirea încasatorilor, și a bine voi să trimită achitarea abonamentului prin mandat postal, direct la administrația ziarului „*Curierul Judiciar*“, București, Rahovei 5, notând pe cotorul mandatului „*pentru abonamentul datorat partida No...*“